

БРОЈ 15 ЛЕПТА
«Народ» излази сваког дана по подне.
Штампариија се налази у улици Коломбо број 6.
Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

НАРОД

БРОЈ 15 ЛЕПТА
Рукописи се не враћају.
Огласи и белешке наплаћују се по погодби.
Редакција је у улици Коломбо број 6.

Пред потпуним поразом

Прошлогодишња дипломатска немачка офанзива за мир, по пријављу сам е немачке штампе, одлично је користила Немачкој и њеним савезницима.

План Рајхстага Готкајм резимира у „Берлинер Тагеблату“ све те добити, и брижно признаје, да су Немци „тад били на добром путу,“ јер без те дипломатске офанзиве за мир, која је добила доверљиве и званичне изјаве јулском резолуцијом у Рајхстагу, „не би Лењин и Троцки успели да обору Керенског и не би избили штрајкови у Италији.“

Поред других података, и ово признање треба да послужи као једно неискључиво више за све оне од којих буде збисило, кад ће се и како ће се рат свршити.

После пораза на Западу, осећа се преокрет у немачком јавном мишљењу, који треба да има за циљ да спроведе опет пацифистичка расположења код противника, без сумње, да би се добила бар слични резултати као и у Русији.

На то се своди све. И изјава Ерцбергера, вође католичког центра у Рајхстагу, односно «повраћаја Белгије, што мора да претходи миру; на то се своди и позив Наумана, директора часописа „Ди Хилфе“, који је упућен кајзеру и у коме се тражи, да се и кајзер и канцелар изјасне и и зају из резерве и да буду «тумачи тежње и воље немачког народа», који тако топло жели сада мир.

Последње вести из Берна јављају да је у главном немачком штабу била једна интересантна конференција на којој је био и сам кајзер. Донета је одлука: «да се ради на миру поравнања», ма да је на тој конференцији био поред кајзера и Хинце и Талат, те две верне слуге пангерманиста.

Сав тај «рад на миру» имао је и имаће за циљ слабење наших Савезника, чије је силне ударе Немачка на Западу већ осетила и под којима ће се срушити. Под предвиђањима дефинитивног пораза код Немаца и код њених савезника увек се је појачавала жеља «да се ради на миру.»

Али какав мир жели Немачка најбоље нам сведочи разорни ужас у Русији и мртва клонолост у Румунији. Као год што су умели наши Савезници да проговоре са оружјем у руци и да доведу Немачку да премишља о миру, исто ће тако они моћи наоружати и своју дипломатију да, кад буде време, диктира Немачкој мир и нагна је да премишља о својим тешким злочинима.

АМЕРИЧКА ЛЕКЦИЈА

Лондон. — Дописник «Морнинг Поста» из Вашингтона телеграфички: «Американци неће бити задовољни ако се рат сврши, а савезничке трупе не пређу Рајну, да би на тај начин Немачка претрпела ратне ужасе, као што су их претрпеле Француска и Белгија. Треба порушити немачка села, градове и опустошити по-

ља. То нису хришћанска осећања, али Американци немају намеру да опраштају; они су решени да даду Немцима лекцију, коју никада неће заборавити.»

Једна личност, која ми је пре годину дана говорила, да Немачку треба победити, али би недостојно било, да јој се Савезници свете, изјављује данас:

«Ми не треба да завршимо овај рат, пре него што дазимо Немачку, пре него што наше армије не уђу у Берлин.»

ДЕЈСТВО АВИАТИКЕ

Лондон. — Трећег септембра на целој дужини енглеског фронта, била је велика авиатичка акција, и наши апарати дејствовали су на свима деловима фронта где је било потребе.

НА МАЋЕДОНСКОМ ФРОНТУ

Солун. 5 септембра у вече. — Француски извештај. — Наше трупе наставиле су да напредовање између Црне и масива Кожух—Дзена, тукући бугарске дивизије и поред њиховог енергичног отпора на свима тачкама терена и упркос брзом довођењу знатних појачања бугарске и немачке пешадије.

Српске трупе потпомогнуте француским одредима пешадије и артиљерије ојачано су заузеле непријатељске организације на масивима Кучков камен, Студена Вода и Блатец и већ су прешле се ла Алхари Рожден. Више на запад оне су у великој

Фотографска извиђања потпуно су успела и поред јаког непријатељског отпора, број снимака по величини прелази до сада постигнути рекорд.

Извиђања против артиљерије потпуно су успела, како са аероплана исто тако и са балона. Опажене су на положајима немачких батерија велике штете, пожари и експлозије.

У току дана бацили смо 24.000 кгр. бомби, а у току ноћи 15.000 кгр. на аеродроме, на жељезничке пруге и депосе.

У току дана било је авиатичких борби дужином целога фронта, као и на великој даљини на истоку од борбеног фронта.

Наши авиатичари оборили су 45 непријатељских апарата. Уништили смо један балон. Једним метком из топа оборили смо 2 немачка апарата. Два наша нису се вратила.

борби заузеле села Вешиште, Полчиште, Мелницу, Виталиште и Клиново и избиле на Црну, код мостова Разимбеј и северно од тога. Са дивним меланом француске и српске трупе без преткида гоне Бугаре, који свуда остављају велики материјал и велики број заробљеника.

Са истом издржљивошћу и поред огромних теренских тешкоћа, француско грчка одељења напредују десно и лево од француско српских арција. Та су одељења заузела масив Преслап и села Тупшин и Нонте.

Јутрос у пределу Дојранског језера нападе су енглеско

грчке трупе и упркос жестоких и поновљених против напада, успеле да заузму један део првих бугарских положаја, задобивши 1.000 заробљеника.

На осталом делу фронта, нарочито код Битоља обострана артиљеријска активност.

У току свих ових акција савезнички авиатичари такмичили су се у храбрости и пожртвовању, гађајући из митраљеза без престанка непријатељске колоне и комору у повлачењу и бацивши 4000 кгр. експлозива.

ОСЕТИЛИ СЕ ПОГОЂЕНИ

Цирих. — Немци почињу да увиђају тежак положај у коме ће се наћи после свршеног рата.

«Фосише Цајтунг» доноси чланак Др. Фон Геца, који је прави узвик на узбуну и који ће страховито одјекнути у пустом Бремену, Хамбургу и Либеку. Др. Гец објављује опасност и иде дотле, и признаје да су Савезници постигли већ циљеве рата.

«Енглеска, каже он, зна врло добро, да је наш извоз у иностранство био 75 од сто од целокупне наше производње и зависи је од активности наших трговачких агената у иностранству. Енглеска ради на томе, да дискредитује наше агенте, да уништи њихове агенције, предлаже њеним доминијама да забране трговину немачким агентима као и немачким арматерима, да затворе енглеска пристаништа за немачке бро-

дове, да им не даду удела. Најзад, она објављује «црне листе» немачких трговаца и агента. Ми немамо право да живимо у илузијама кад је утврђено, да су Енглези постигли своје циљеве.»

ПОТПУНО ОСЛОБОЂЕЊЕ

Вашингтон. — «Њујорк Тајмс» публикује једно писмо италијанског посланика, Бевисоне, у коме изјављује, да, упркос гласова који круже, не постоје никакве битне несугласице између италијанских политичких странака и чланова владе и између владе и странака у погледу ратних циљева. Политика еманципације народа потлачених од Аустрије потекла је из Рима и наша је највећа потпора код италијанске владе. Старог супарништва између Италије и Југославије потпуно је нестало од дана римског конгреса. Није с тога могућ никакав неспоразум између органа јавног мишља или између чланова владе у питању ратне политике. Постоји солидан изворни споразум у вољи, да се ослободе од двојне монархије потлаче-

ни народи и да им се омогући да слободно изабере форму владавине, према праведној Вилсоновој теорији о слободном самоопредељењу. Несугласице, које у ствари и евентуално постоје међу органима италијанског јавног мишља у погледу политике према Аустрији, односе се само на начин како треба водити ту политику.

Цела италијанска штампа једнодушно жели непосредно и потпуно решење проблема о ослобођењу народа потлачених од Аустрије.

ПРОМЕНА У ПОЉСКОЈ

Цирих. — Из Варшаве: Пољски Регентски савет поверио је Кухаржевском, да образује нови кабинет. Кухаржевски је већ био мињистар председник прошлог фебруара, кад је дао оставку; да би протествовао против уговора о миру у Брест Литовском.

«Журнал де Женев» каже, да њега у пољским круговима сматрају као делегата, који је одређен да преговара са Споразумом. С тога његов повратак на власт у овом моменту од великог је политичког значаја.

ЗАПАДНИ ФРОНТ

Париз. — Успех савезника у Лорену од велике је важности. Ослобођена је жељезничка пруга Париз—Нанси. Ова је пруга била неупотребљива, док су Немци били у депу Сен Мијела, јер је пролазила на 8 километара удаљена од тврђаве Кан де Ромеи, која је била у немачким рукама. База за верденске операције потпуно је успостављена овим успесима и ово ће за Лудендорфа имати незгодних последица. Тачно је да је немачка врхов-

на команда дала наређење трупама, које су се ту налазиле, да евакуишу положаје. Оставили су само заштитницу од пет аустријских дивизија. Али је Першингов напад био тако брз, да се ова заштитница, у току повлачења, није могла нигде зауставити, и потискивана, исцрпљена, повукла се у великом нeredу. Због тога и јесте онако огроман број аустријских заробљеника.

Париз. — Маршал Фош наставља своју тактику не-

ФЕЛТОН

ОСКАР МЕТЕНИЈЕ:

НАЂЕНО ЈЕ!

— У окружном начелству; одељак за изгубљене ствари. —
Један господин, улазећи у канцеларију. — Пардон, господине писаре...
Чиниоцик. — Обратите се на собу бр. 11., ја данас не радим с публиком.
Господин. — У канцеларији бр. 11. — Извините, господине писаре...
Прекјуче сам изгубио... односно... заборавио сам у једном фијакеру мој кишобран... Због тога сам дошао да га потражим... то јест, ако је случајно...
Чиниоцик, дижући главу. — Шта желите?
Господин. — Тиче се једног кишобрана... У фијакеру...
Чиниоцик. — А? а? У фи-

ставља главу Франсоа Копе-а.
Чиниоцик. — Аха! Аха... Заиста има један, који одговара томе опису...
Господин, све веселији. — Дајте ми га... то је мој!
Чиниоцик, подругљиво. — Томе сам се надао!
Господин. — Како, молим?
Чиниоцик. — Разуме се... Аха!
Аха!... Брво ми нешто упознасте кишобран!...
Баш сте изабрали најлепши!... То је обично!... Али, изгледа ми да сте се погрешно обратили... Негута то Жикица!...
Господин, јавенаћен. — Шта велите? Како? ја вас не разумем.
Чиниоцик. — Одсечно. Кажем Вам, да то не пазили!... Признајете и сами да је то доста чудновато да баш за најлепши кишобран велате да је Ваш...

Али, пре свега, имате ли документа?
Господин. — На сваки начин.
Ево Вам моје бирачке карте.
Чиниоцик. — Правилник не предвиђа то... Потребно ми је Ваше уверење о владању, признаница о плаћеној кирији и крштеница...
Господин. — Али зар моја бирачка карта...
Чиниоцик, настављајући. — Имате ли рачун од Вашег кишобрана?
Господин. — Боже мој, немам га... купио сам га пре две године у Рио де Жансиру.
Чиниоцик. — Надао сам се! Господин, нервозан. — Али, молим Вас, то се зове на крају крајева гњаважа!... — Дајте ми кишобран!...
Чиниоцик, наљућен. — Даклем, тако?!... Долазите ми овде... најављујете за најлепши кишобран да је Ваш...

Ваш... Чак не умете да кажете ни где сте га изгубили... Нисте у стању да ми покажете рачун... Немате исправна... ..И још смете да тражите кишобран?...
Господин. — Али, најзад...
Чиниоцик. — Скрећем Вам пажњу, да не терате деље... или ћу сад позвати жандарма. Изволите се удалити! Кад будете поднели исправна документа вратиће Вам се кишобран... то јест, ако је заиста Ваш!
— Залуци врата. —
ШАЛА И ЗАБАВА
Учтв човек
«Како си дошао на идеју да купиш аутомобил?»
То је било овако! Хтео сам нешто да купим од деликатеса за вечеру, и уместо да уђем у радњу, где се деликатесе продају, ушао сам погрешно у радњу

где се продају аутомобили... Нисам хтео да будем неучтив, да изађем из ништа, не купим, те тако купих аутомобил!»
Нервозан пацијент
«...Како је ваша болест доста комплицирана и одређивање дијагнозе задаје више тешкоћа, то ћу позвати још двојицу колега, да одржимо конзилијум!»
— Тако! — Е онда ћу ја позвати једног адвоката, који ће ме бранити.
Безобразлук
«Помисли само, драга моја, како ја имам безобразну куварицу!»
— «Како то?»
— «Сва јела што мој муж радо једе, то и она воли!»
ИЗВЕШТАЈ
Обавештајног Бироа Српског Крста у Солуну о исплаћеним пошлицама.
Овај извештај састављен на основу добивених спискова о исплаћеним пошлицама; органи-

налне приванице нису још стигле, чим стигну позваће се улагачи да их подигну.
М. Јовановић — Даници, по прив. бр. 35537, 727,70.
Н. Николић — Ружници, по прив. бр. 35538, 41,80.
Ст. Живковић — Костандини, по прив. 35530, 129,30.
Са. Петровић — Катарини, по прив. бр. 35540, 46,60.
Љ. Петковић — Тинки, по прив. бр. 35542, 72,60.
Др. Хр. Михајловић — Рујацин, по прив. бр. 35543, 640,70.
Ј. Радовић — Теси, по прив. бр. 35544, кр. 296,40.
Ј. Гајић — Иселау, по прив. бр. 35546, кр. 79,10.
М. Станковић — Бослаки, по прив. 35547, кр. 95,30.
Д. Димитријевић — Савац, по прив. бр. 35548, кр. 306,40.
Св. Митровић — Благован, по прив. бр. 25349, кр. 119,60.
Ч. Демајо — Ларини, по прив. бр. 35550, кр. 70,20.
М. Гојковић — Драгињи по прив. бр. 35551, кр. 72,60.
Е. Петровић — Марку, по прив. бр. 35552, кр. 296,40.
Р. Трифуновић — Новки, по прив. 35553, кр. 445,60.
— Наставиће се —

непредвидних или истовремених напада на разним тачкама, показујући тиме надмоћност у хитрини концепције и извођењу свога плана. Под овим понављаним ударцима Немци, мало по мало, губе своје главне положаје.

Борба сада узима тежи карактер услед природних ослонаца, које пружа одбрана и јака организација немачких линија. Али упркос тога изгледа да Немци могу само чисто дефанзивно да се одупиру савезничким ударцима.

Међутим придодатак Американаца у све већем броју увећава њихову узнемиреност.

Лондон. — Енглеска штампа посвећује читаве ступце сјајним америчким победама.

«Тајмс» пише: Амерички су се показали достојни највећих хвала, пошто су они сами у два дана извели оно, што ми нисмо успели да учинимо 1915 у четири недеље крвавих борби. Упоређење америчке победе са неуспешним борбама из 1915, показује, колики смо напредак од тада учинили.

Париз. — Заузеле познатог млина Лафо и села Алман, кроз које иду први ровови Хинденбургове линије, од велике је важности. Сада је непосредно угрожен западни крај Шмен де Дам.

Берн. — Бечки социјалистички лист «Арбајтер Цајтунг» пише:

«Према вестима, које стижу са бојних поља у Француској можемо утврдити, да Савезници без прекида напредују. Покретно ратовање се продужује, и још није заустављено једном чврстом одбранбеном линијом.

Испитујући ситуацију не треба се зауставити на појединостима овог или оног сектора, главно је, да је Фош увек у стању да баца нове резерве и да употребљава нова техничка средства на фронту који постаје све пространији. Немци се повлаче еластично, то је горка реалност.»

НЕМАЧКЕ ИНТРИГЕ

Штокхолм. — Према вестима, које доноси шведска штампа, финска је влада ту скоро учинила покушаје код естонског јавног измења, да створи унију између Естоније и Финске.

У томе, зацело, треба следати немачке прсте. Немачка је најпре хтела да анектира Естонију па кад је цело естонско јавно миње устало против Немачке, она сада тражи да заобилазним путем дође скоро до истог жељеног резултата. Финско-естонском унијом, Естонија би дошла у исти вазалски положај према Немачкој, у којем се данас налази Финска.

Поводом тога члан естонске провинзорне владе Вирго даје у «Дагенс Нихтер» ову изјаву: «Овај пројект уније са финском могли бисмо узети у разматрања само онда, кад Финска буде заиста слободна и независна, а нипошто кад је прост вазал Немачке.»

СЛОГА ПОТИШТЕНИХ

Цирих. — «Познански Дневник» пише, да се у последње време примећује извесно зближење између Југословена и Италијана у Аустрији. Знаци овог зближења виде се у сваком акту, сваког дана. Тришћански лист «Единост» да би доказао братство народа, од неког времена пушта у својим ступцима и италијанске чланке, дајући им словенско обележје. И у далматинским варошима, где су се Италијани очајнички борили против Хрвата, живе сада у најбољем складу.

БЕЛГИЈСКИ СЕКТОР

Хавр. — Званично. Да би проширили своје добитке од 13 и 27 августа, белгијске су трупе 30 августа, на фронту од два и по километра, после кратке али жестоке артиљеријске припреме, напаале на немачке положаје. После јаке борбе заузеле су непријатељске утврђене положаје, које су имале као објектив и ту су се утврдиле.

Напредовале су 400 метара у дубину и задобиле 71 заробљеника и материјала.

На осталом делу фронта интензивна артиљеријска борба.

ПРОТИВ ПОЉСКЕ

Лозан. — Литвански пресбиро у Лозани јавља, да су се ту скоро састали у Брест Литовском делегати Украјине и Литваније, да утврде план офанзивног и дефанзивног савеза двеју држава који је у првом реду упорен против Пољске, која их угрожава својим тежњама за областима Холма и источне Галиције.

НА ОПРЕЗИ

Лондон. — Кардинал Бурне у једном говору, држаном у Лондону, свечано је препоручио публици, да буде на опрези од пацифистичке пропаганде. Он је додао: «Немојмо се обмањивати формулама као што је: «ни оштете нити анексије», « правда може баш изискивати и оштете и анексије, а задобити мир без правде значило би задобити мир, који не би дуго трајао и био би без сваке вредности.»

АТАК НА ОПШТИНЕ

Цирих. — «Словенски Народ» јавља, да је крањски земаљски одбор, чији је председник још и данас Шустершић, распустио општинске одборе Бастрице и Крањске Горе, који су одбили да пристану уз антијугословенску декларацију, коју је издао Шустершићев земаљски одбор.

Земаљски је одбор позвао и друге бунтовничке општине, да потпишу без икакве резерве његову декларацију, иначе је запретио да ће их снажи судбина двеју већ распуштених општина.

Дневне Вести

ПОМЕН

Порезник, г. Јован Крапчевић са децом даваће четрдесетогодни помен својој жени, односно мајци, Тодори у суботу 8. ов. м. у 9 и по часова после службе божије у цркви Св. Саве у Солуну.

НАД ЦАРИГРАДОМ

Лондон. — Енглески су авијатичари бомбардовали код Цариграда жељезничку станицу Хајдар Паша, од које води пруга за Багдад. Овим бомбардовањем је прогао план Енверпаше за војну у Месопотамији.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Јужно од Оаве артиљеријска активност преко ноћи. У пределу висоравни северо-источно од Санси, прогао је један јаки непријатељски противнапад.

Французи су задржали своје добитке. У Шампањи и у Лорену Французи су извршили испаде задобивши заробљеника.

Потпоручник Коафар је оборио 1 септембра два непријатељска балона, а 2 септембра 3. оборивши тако до сада 30 апарата.

23 сата. — У току дана Французи у вези са енглеском армијом напредовали су у пределу западно од Сен Кантена, између Олнона и Есињи-Ле-Гран, на фронту од 10 км. Французи су упркос огорченог отпора, напредовали 2 км. у дубину. Ови су стигли на западне ивице Франсија-Селанси, заузеле шуму Сави и Фонтен-Ле-Илер. Више на југ Французи држе Јужне ивице Монтекура и приближили су се Есињи-Ле Гран.

Задобили су више стотина заробљеника.

Северно од Ене Французи су наставили напредовање источно од Жуи. Немци су вршили јаке против нападе на висоравни источно од Алмана, али су их Французи одбацили и задобили терена и 130 заробљеника.

АМЕРИЧКИ КОМИНИКЕ

Сем артиљеријске активности у Лорену и Алзасу, ништа важније на осталим секторима наших трупа. У једној

Она је био нагомилана на тој станици у том циљу велику количину муниције и животних намирница, и то је све уништено.

Пожари, које су проузроковале бомбе, огромни су и тако опасни, да ни један ватрогасцац није могао да приступи.

у дубину. Северно од Пециера 21-ва дивизија напала је на северном делу сектора. Пошто је заузела ровове старог свог фронта и утврђену тачку, под именован мајора Воселет и пошто је одбила непријатељски противнапад, наставила је напредовање за 2 км. иза стране ове линије; задобила више стотина заробљеника и комплетну немачку батерију.

На левом крилу напада, друге енглеске и галске трупе, заузеле су остатак висоравни јужно од Гузокура, стигле на ивице Виљер-Гилени заузеле шуму Гош.

У току ових операција, задобили

смо преко 6.000 заробљеника и велики број топова.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ
У ноћи од 4 септембра јуче, непријатељ је потпомогнут интензивном артиљеријском ватром извршио препаде против наших положаја у дну долине Серен (северно од Грале). Био је одбије и услед многих наших противнапада претрпео је тешке губитке.

Извиднице, западно од Вал Брента, заробиле су једну малу непријатељску посаду у Вал Гадена, а један митраљез и један бацач ватара на Корноне. На разним секторима брдовитог фронта и дуж Пјаве интензиван артиљеријски двобој.

Примећени су пожари и експлозије депоа муниције у непријатељским линијама у Вал Лагарина и Вал Арск.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Париз. — Поенкаре је честитао Престолonasледнику Александру победу, које су постигле српске трупе уз потпору браће Француза. Француска шаље племенито Србији своје најлепше жеље.

Копенхаген. — Један берлински дописник јавља, да социјалистички листови потврђују вест о штрајковима, који су избили у Даревини. Он додаје, да се ова непартиска манифестација појавила и у војсци. Проглашено је опсадно стање у Берлину.

Базел. — У Берлину и у другим немачким варошима биле су манифестације за мир.

Берн. — Аустро-угарски ратни дописници јављају листовима, да ће ускоро почети италијанска офанзива.

Рим. — Софијски листови у својим коментарима изражавају бојазан за будућност Бугарске. Одржан је министарски савет.

Париз. — Листови констатују проширење акције на Македонском фронту. Огорчени отпор Бугара даје огромну вредност победи, у којој су славно учествовале српске трупе и југословенска легија, уз потпору храбрих француских трупа.

Париз. Последњих 15 дана Савезници су на западном фронту задобили 37.000 заробљеника из четири немачке дивизије. Број заробљеника од 5 јула до данас износи 175.000.

Париз. — Штампистиче, да је борба понова започела и да се неће више прекидати.

СРПСКИ ИЗВЕШТАЈ

Продирање наших трупа продужава се под борбом без прекида, и оне су прешле на линију: Блатец Мрежечко-река Белашница. На западу непријатељ је потпуно очистио десну обалу Црне Реке и наши делови се пребацују на њену леву обалу. Непријатељ продужава палење својих слагалишта и логора.

Број заробљеника прелази 5000, десетак нових топова већином тешких пало је у наше руке са многобројним другим материјалом. Ослобођено је неколико села.

Тамо даље кроз улицу Пигал одјекивао је по калдрми тутањ једног фијакера. (Наставиће се)

МАЛИ ОГЛАСИ

Сотир Јов. Кондули хирург, зубни лекар, бивши професор гимназије, Игњатијева ул. бр. 384 до чесме Шедрван. — Ординира од 8-12 пре п. и од 2-6 по подне. 3-10

Чисти восак

Продаје се чисти восак првог квалитета за цркве у радњи Браће Петракоглу, Вардарска Какија, улица Св. Параскеве. Продаја на велико. 10-20

«ВОЈВОДИНА»

Под врло повољним условима, у најживљој Егњатијевој улици број 282; услед слабости сопственика, предаје се са целим једиком ресторан «Војводина». За погодбу упитати у истој радњи. 2-3

ПОДЛИСТАК

МАРКИЗЕТА

— Роман од Феликсана Шансора — 13

Већ од извесног времена Клод Барзак се служио својом метресом за извесне своје психо-патолошке експерименте. Тајна је недостижна. Један полу-дивљи Црнац из Централне Африке не би могао схватити да у 20. веку је дан цивилизовани Туареги може да говори помоћу малог ручног телефона из своје виле на језеру Чаду са неким трговцем у Каиру или Томбукту. Наполеон није веровао у моћ чаре; Тјер није могао да схвати замисао о железницама; Луја XIV. зграпула би електрична светлост и ли обичан велосипед; Шекспир би се запрепастио пред ласком фонографа, који пева и свира, узне-

рио пред аутомобилом, који превалује сто километара за сат, а не би знао шта да чини пред појавом аероплана.

Тајна је недостижна. И ма маса сила, које још нису дефинисане или које су апсолутно непознате. Свестан великог утицаја који је имао на ову младу жену, а при том, пристајала психичких наука и он се по стотину пута питао да ли, са огромном вољом, која му је била својствена, а која је у самој ствари одблесак оне инстинктне силе чије нам закони не ваља пронаћи, моћи успети, да докаже експерименталним путем извесне појаве магнетизма, које су побијали а други једни до-

казивали, а које није до сада био у стању да контролише.

За ту сврху, а да би био једном на часо са тиме шта је у ствари, он беше употребио утицај, који је имао над својом пријатељицом.

Читаву једну серију тих праматрања беше већ учинио али тако, да млада жена о томе ни појма није имала.

Хипнотизујући је по кад што само једним јединим укоченим погледом, који би управно на њу, једном врстом фасцинације, као што то чине заповедници, укротитељи; змије над тиграма или ловачки пас са сиротом препелицом, он је вршио над њоме кад год и где год је хтео опште са сугестијом — увек, је Рене радила оно што јој је он наређивао.

Било ставивши јој своју руку на чело, било на ко-

су гледајући је право у очице он ју је успављивао са невероватном лакоћом.

И сувише велике осећајности а, не знајући своју пасивну улогу у овој мистерији, Рене је из дана у дан све више подлегала његовом утицају, постајала његовом ствари, тело његовог тела, душа његове душе.

Чинило се, међутим, да се Барзак устезаше, да је ове вечери испитује. Пошто јој је склопио очи, он је запита:

— Рене, спаваш ли?

— Спавам.

— Ако су твоје душевне силе заиста стварне онда се оне морају интересовати мојим бићем; оне морају осећати, додиривати моје душевне силе. Ако ме заиста љубиш онда ме мораш видети онаког каква сам у ствари.

— Љубим те! Љубим!

тренутку када сам излазио пре неколико часова из суда.

— Видим те. Ти ниси сам.

— Ко је са мном?

— Миранд... Он је поред тебе, па ипак тако удаљен! ...Мрачне провале Вас растављају.

— Провале?... Значи ти се будућности... Прети ли Жаку опасност, несрећа? Каква?

— Не знам. Не видим ни каква облика. Ствари се овде одржавају искључиво облицима.

— Ја хоћу да ти говорим! Ја то желим!

— До тебе је једино, да се отклониш опасности.

Барзак задрхта у крвенту од чега шкрипну душе. Овога пута га много више по прошлах пута изненади одговор јер хипнотисана још никада није овако говорила. Он скочи са кревета, навукао панталоне и